

Katarzyna Borowska¹

CHARAKTERYSTYKA POLICJI JAKO GRUPY DYSPOZYCYJNEJ W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

ABSTRAKT: Artykuł został poświęcony ogólnej charakterystyce Policji jako formacji uzbrojonej i umundurowanej. Policja jest jednym z podstawowych organów powołanych do zapewniania bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego. Celem artykułu jest przedstawienie struktury danej grupy dyspozycyjnej, specyfiki jej pracy, zadań przez nią wykonywanych. Policja składając się z kompetentnych osób, właściwie zweryfikowanych na etapie naboru i rekrutacji może cieszyć się dużym zaufaniem społeczeństwa. Dobór kandydatów do służby musi się odbywać na różnych etapach, gdyż służba jaką będą pełnić funkcjonariusze jest trudna, wymagająca poświęcenia i zdyscyplinowania a przede wszystkim odpowiedzialna.

Słowa kluczowe; policja, grupa dyspozycyjna, bezpieczeństwo, postępowanie kwalifikacyjne w Policji.

CHARACTERISTICS OF THE POLICE AS A DISPOSABLE GROUP IN A SECURITY SYSTEM

ABSTRACT. The present article is focused on general characteristics of the police as armed enforcements and uniformed services. The police are one of the major authorities responsible for ensuring the safety of citizens and public order.

This article aim is to depict a structure of a particular disposable group, the specificity of its work, and the tasks it performs. The police consisting of qualified people, properly verified at a recruitment stage, may have much public confidence now.

The selection of candidates for service must take place at various stages since the service that officers perform is difficult, requires a lot of dedication, a high degree of discipline and most of all it requires a high sense of responsibility.

Keywords: the police, disposable group, safety, the qualification procedure

Wstęp

Podstawową potrzebą człowieka jest poczucie bezpieczeństwa. Podchodząc do pojęcia bezpieczeństwa należy je analizować na różnych płaszczyznach przestrzennych to znaczy analizując zewnętrzne i wewnętrzne bezpieczeństwo, funkcjonalne czyli polityczne, gospodarcze, publiczne i wiele innych. Na podmiotowej płaszczyźnie, która wskazuje przedmio-

---

¹ Mgr Katarzyna Borowska ukończyła Niepaństwową Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Białymstoku o kierunku Pedagogika, specjalizacja Wychowanie obrotne z problematyką przestępczości. Obecnie doktorantka Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydział Nauk Społecznych we Wrocławiu. Autorka od wielu lat jest praktykiem w zakresie bezpieczeństwa a przede wszystkim jest funkcjonariuszem Policji. Analizując świadomość społeczeństwa w danym obszarze, obrała tok studiów doktoranckich o kierunku socjologii.

ty zapewniajcie bezpieczeństwo. W literaturze można spotkać wiele różnych definicji bezpieczeństwa wewnętrznego, które jest częścią składową bezpieczeństwa państwa. Dlatego też niezbędne było stworzenie specjalistycznych organów, które by mogły w sposób skuteczny realizować cele wynikające z polityki bezpieczeństwa wewnętrznego a jednym z nich jest Policja. Policja stanowiła zawsze formację uzbrojoną, umundurowaną, służącą państwu i społeczeństwu. Ta grupa dyspozycyjna w systemie bezpieczeństwa państwa spełnia szczególną rolę, gdyż to właśnie jej głównym zadaniem jest ochrona ludzi i utrzymanie porządku publicznego, a do tego zostały na nią nałożone zadania i obowiązki.

Definicja grupy dyspozycyjnej, bezpieczeństwa

Definiując znaczenie grupy dyspozycyjnej, należy najpierw zdefiniować czym jest dyspozycyjność. Otóż słowo dyspozycyjność wywodzi się z wieloznacznego łacińskiego terminu *dispono*, znaczącego m.in.: rozstawiać, rozporządzać, podporządkować, zastosować a również „dysponować”. Biorąc pod uwagę wymienione znaczenia wspomnianego słowa, z „dyspozycyjnością” łączy się zdolność do pewnych zachowań konkretnych ludzi bądź ich zbiorowo określonej kategorii społecznej lub grupy społecznej. Zauważmy jednak, że właściwość ta bywa przypisana nie tylko komuś, ale także czemuś, czyli zarówno konkretnym ludziom, jak i przedmiotom, które są do dyspozycji, czyli w stanie gotowości do ich użycia w razie potrzeby². Grupy dyspozycyjne tworzone w systemie bezpieczeństwa wykazują ciągłą gotowość do podejmowania działań specjalnych z racji posiadanych uprawnień (dyspozycyjność w rozumieniu wąskim), różnych od działań regularnych (dyspozycyjność rozumiana w szerokim znaczeniu), prowadzonych w sposób zorganizowany, profesjonalny, a niejednokrotnie z powodów politycznych aktywności te nie są ujawnione opinii publicznej. Głównym przejawem ich dyspozycyjności jest funkcja, jaką pełnią w przeciwdziałaniu i zwalczaniu skutków zagrożeń ekologicznych, cywilizacyjnych i społecznych, które mogłyby destabilizować życie danej społeczności lub społeczeństwa. Nie mogły być to działania żywiołowe lub amatorskie, lecz takie, które wymagałyby wysokich umiejętności i kwalifikacji od członków interweniujących formacji. Członkowie grup dyspozycyjnych muszą więc mieć wysokie kwalifikacje zawodowe, umiejętność sprawnego działania w rozmaitych sytuacjach, nawet w ekstremalnych warunkach. Oczekiwania w tym zakresie wznoszą się w miarę rozwoju cywilizacyjnego i społecznego. Grupy dyspozycyjne, jeśli składają się z kompetentnych osób, właściwie zweryfikowanych na etapie naboru i rekrutacji, mogą cieszyć się dużym zaufaniem, a wtedy posiadają znaczący kapitał społeczny³.

Według Zdzisława Zagórskiego dyspozycyjność jest złożonym typem stosunków społecznych. Wyraża się w nim podporządkowanie jednych uczestników, czy aktorów życia społecznego innym, zdolnym do czynienia posłusznymi sobie, właśnie dyspozycyjnych⁴. Dyspozycyjność więc oznacza nic innego, jak możliwości dysponowania kimś lub czymś, zarówno konkretnymi ludźmi jak i podmiotem, będącymi do dyspozycji czyli w stanie gotowości do ich użycia w razie potrzeby. Należy podkreślić, że grupy dyspozycyjne każdego z systemów bezpieczeństwa we współczesnym państwie realizują zadania w swoim zakresie, jak również są przygotowane do współdziałania z innymi grupami dyspozycyjnymi militarnego, paramilitarnego i cywilnego systemu bezpieczeństwa państwa.

² Maciejewski J., *Grupy dyspozycyjne analiza społeczna*. Wrocław 2014, s.51.

³ Maciejewski J., *Grupy dyspozycyjne analiza socjologiczna*, Wrocław 2014, s. 54-55.

⁴ Zagórski Z., *Grupy dyspozycjo-mundurowe w toku transformacji*, [w:] T. Leszczykiewicz, Zagórski (red.) *Wojsko i inne grupy dyspozycyjne w perspektywie socjologicznej*, Wyd. WSO im. T. Kościuszki, Wrocław 2000, s. 16.

W systemie bezpieczeństwa państwa do grup paramilitarnych w grupach dyspozycyjnych zaliczyć możemy grupy podległe strukturze administracyjnej państwa, a ich różnorodność wynika z powierzonych im zadań. Wydzielenie tych wyspecjalizowanych grup jest trudne, ponieważ mimo, iż niektóre formacje są utworzone na wzór wojskowy, to jednak oficjalnie nie mają militarnego charakteru. Zaliczamy do grup paramilitarnych w Polsce Policję.

Bezpieczeństwo jest jednym z najważniejszych pojęć mających znaczenie dla człowieka, jest stanem wolnym od wszelkich zagrożeń. Oznacza ono poczucie pewności istnienia i gwarancje jego zachowania oraz szansę na doskonalenie⁵. Bezpieczeństwo nie dotyczy jednostki czyli człowieka, ale grup społecznych, jest podstawą potrzeb państw i systemów międzynarodowych, a jego brak wzbudza poczucie zagrożenia i niepokoju. Jest stanem, który zapewnia człowiekowi jego pełną samorealizację. W literaturze podkreśla się, że bezpieczeństwo zapewnia trwanie, przetrwanie, rozwój, doskonalenie i stabilizację⁶. Zastanawiając się co oznacza wyraz „bezpieczeństwo” z perspektywy etymologicznej, należy uznać, iż pochodzi on ze złożenia wyrazów „bez” oraz „pieczy”. Piecza oznacza staranie, troskliwość jak również otoczenie kogoś opieką i ochroną. Przedrostek „bez” wskazuje na brak jakiejś cechy, rzeczy lub osoby. Spojenie tych dwóch wyrazów w jedną całość oznacza więc stan, w którym ochrona nie jest potrzebna, lecz konieczna, niezbędna. Słowo bezpieczeństwo pochodzi z języka łacińskiego *securitas*, z dwóch członów: *sine* „bez” i *cura* „zmartwienie, strach, obawa”⁷.

Policja jako grupa dyspozycyjna i jej charakterystyka

Pojęcie „policja” na gruncie prawa polskiego ma dwojakie znaczenie. Przedmiotowe, chodzi tu o sferę działalności państwa, które wiąże się ze stosowaniem przez policję przymusu wobec niektórych osób czyli instytucji. Podmiotowe znaczenie rozumiane jako specyficzne zorganizowane korpusy osobowe, których celem jest ochrona konstytucyjnego ustroju państwa i zapewnienie ładu, porządku publicznego⁸. Określana jest ja o grupa dyspozycyjna to oznacza kategorię osób, które czerpią środki swej egzystencji z przygotowania do ochrony i bezpośredniego sprawowania ochrony dóbr ważnych dla całego systemu społecznego i poszczególnych osób przez posługiwanie się lub zagrożenie posłużeniem się w imieniu państwa środkami przymusu bezpośredniego lub przez bezpośrednie oddziaływanie bodźcami⁹.

Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁰. Jest organizacją formalną, zespołem ludzi powołanych do realizacji określonych celów. Podstawowym aktem prawnym regulującym działania Policji jest Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku. Normuje ona sferę jej zadań, sposób funkcjonowania, kompetencje funkcjonariuszy. Policja funkcjonuje w ramach obowiązującego

⁵ Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego. Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2008. [dostęp 2015-11-18].s. 18.

⁶ Maciejewski J., *Filozoficzne postawy edukacji bezpieczeństwa*, Warszawa 1999, s. 13.

⁷ Maciejewski J., *Oficerowie Wojska Polskiego w okresie przemiany społecznej struktury i wojska. Studium socjologiczne*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2002, s. 7.

⁸ Długosz Z., *Organy policyjne*, [w:] *Organy korporacje ochrony państwa*, S. Sagan (red), Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2001, s. 153.

⁹ Morawski Z., *Funkcjonowanie policji w strukturze społecznej*, Wrocław 1999, s.18.

¹⁰ Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku art. 1(text jednolity Dz. U. Z 2015 r. poz. 353; z póź. zm).

prawa, a jej głównym celem jest dążenie do osiągnięcia w swoich działaniach profesjonalizmu i fachowości.

Jacek Ziółkowski stwierdza, że podstawowym zadaniem policji jest działalność prewencyjna mająca na celu utrzymanie ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Działalność represyjno- pościgowa na charakter wtórny i uruchamiana jest w momencie zaistnienia konkretnego zdarzenia, zazwyczaj mającego postać przestępstwa lub wykroczenia. Jednak poza wskazanymi podstawowymi zadaniami policja wykonuje również wiele innych zadań np. ukierunkowanych na zapobieganie lub zwalczanie skutków klęsk żywiołowych (pożary, powódzie itp.)¹¹.

Włodzimierz Kubiacyk opisuje, że „policja odgrywa podstawową rolę w istnieniu pokojowego społeczeństwa korzystającego z dobrodziejstw porządku i bezpieczeństwa publicznego”¹². Natomiast służebna funkcja policji wobec społeczeństwa została podkreślona w Ustawie o Policji¹³. Normuje ona sferę zadań, sposób funkcjonowania, kompetencje funkcjonariuszy jak również stosunek służbowy. Jest umundurowaną i uzbrojoną formacją, w której funkcjonuje system służebności funkcjonariuszy. Znaczenie ma tu również centralizm oraz hierarchiczne podporządkowanie według, których organizacja funkcjonuje. Idąc za Jarosławem Dobkowskim wnioskuje się że struktura Policji ma na celu osiągnięcie jednolitości, jak również dyscypliny, a także profesjonalizmu i fachowości¹⁴. Należy podkreślić, że wyróżnik jaki stanowi umundurowanie i uzbrojenie nie jest najważniejszym elementem definicji Policji. Tadeusz Hanausek podkreśla, że funkcjonariusz Policji wykonuje swoje obowiązki również wtedy, gdy podejmuje czynności służbowe nie mając przy sobie broni i nie będąc w mundurze. W ten sposób eksponuje skuteczność oraz siłę, którą włada Policja. Broń palna jest środkiem przymusu bezpośredniego, przy pomocy którego można efektywnie powstrzymać najgroźniejsze zamachy na dobra prawnie chronione. Odnosi się to w szczególności do tych zamachów, w których przestępca używa niebezpiecznych narzędzi lub broni palnej. Natomiast umundurowanie wskazuje na scentralizowany sposób kierowania Policją oraz jednolitość tej formacji. Struktura przedstawiająca się w taki sposób, daje możliwość szybkiego podejmowania decyzji. Podsumowując ten fragment rozważań można stwierdzić, że wolą ustawodawcy było skonfigurowanie Policji jako formacji szybko reagującej na zagrożenia oraz niezawodnie je neutralizującej¹⁵. Należy tu też zwrócić uwagę na fakt, że niezależnie od uwarunkowań politycznych Policja jest apolityczna co ma bardzo duży wpływ na wysoki poziom zaufania społecznego. Służenie społeczeństwu ma zdecydowany wpływ na kształtowanie się statusu prawnego funkcjonariuszy Policji. Są oni zobligowani do poświęcania i pełnego utożsamiania się z misją publiczną instytucji, do której przynależą. Potwierdzenie tego można znaleźć w treści roty ślubowania¹⁶. Podczas realizacji zadań wynikających z rotacji ślubowania, policjant zobowiązuje się do podejmowania świadomych obowiązków a mianowicie chronić ustanowiony Konstytucją Rzeczypospolitej Polski porządek prawny, wiernie służyć Narodowi. Strzec bezpieczeństwa Państwa i jego obywateli, nawet z narażeniem życia. Respektowania dyscypliny służbowej oraz wykonywania poleceń i rozkazów służbowych, dochowania wierności

¹¹ · Ziółkowski J., *Samorząd – Policja*, Warszawa 1999, s. 9.

¹² · Kubiacyk W., *Prawo policji*, Gdańsk 1996, s. 9.

¹³ · Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku (tekst jednolity Dz. U. Z 2015 r. poz. 353; z póź. zm).

¹⁴ · Dobkowski J., *Zasady organizacji Policji*, [w:] E. Ura, Pieprzny S. (red.), *Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej*, Rzeszów 2010, s.312.

¹⁵ Bogdański P. , *Bezpieczeństwo kadrowe Policji na przykładzie przesłanek doboru do służby*, Szczytno 2015. s. 66.

¹⁶ · Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku art. 27 .

konstytucyjnym organom państwa. Ślubuje strzec tajemnic związanych z służbą, honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać etyki zawodowej¹⁷. Bardzo uroczyty charakter ślubowania na celu kształtowanie sylwetki zawodowej funkcjonariusza policji. Dlatego rola ślubowania uwypukla najważniejsze wartości, którym policjant powinien dochować wierności¹⁸.

Dobór kandydatów do służby w policji

Postępowanie kwalifikacyjne doboru kandydatów do służby w Policji podzielone jest na kilka etapów. W myśl ustawy o Policji obejmuje: złożenie odpowiednich dokumentów stwierdzających wymagane wykształcenie, kwalifikacje zawodowe, dane o poprzednim zatrudnieniu wraz z kwestionariuszem¹⁹. Następnie należy przejść test sprawności fizycznej, test wiedzy ogólnej, testy psychologizyczne mające na celu ustalenie sprawności psychicznej do służby w Policji, jak również ustalenie zdolności fizycznej. Etapy postępowania kwalifikacyjnego mogą być sklasyfikowane zgodnie z różnymi kryteriami podziału. Duże zróżnicowanie metod i etapów doboru do służby wynika z wyjątkowości zawodu policjanta, jak również z wykonywanych w ramach formacji zadań, a co za tym idzie ponoszenia odpowiedzialności za ochronę bezpieczeństwa państwa i obywateli, powoduje, że efektywność metod doboru kandydatów do służby powinna być w ich przypadku bardzo wysoka. Funkcjonariusza, którego po przeprowadzeniu selekcji powołano do służby, również można z tej służby zwolnić. Został określony pewien katalog, na podstawie którego takie zwolnienie może nastąpić, a mianowicie: poprzez orzeczenie trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską, nieprzydatność do służby, stwierdzona w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej, w tym przypadku musi być spełniony warunek, że są wystawione dwie opinie negatywne i upłynęło co najmniej 6 miesięcy pomiędzy nimi. Wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, skazania funkcjonariusza prawomocnym wyrokiem Sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe umyślne. Katalog kar jest obszerny i obowiązuje każdego policjanta bez względu na to, jakie stanowisko zajmuje. Decydując się na wykonywanie tego zawodu, pamiętajmy, że służba policjanta nie trwa osiem godzin, lecz w systemie zmianowym i w niedzielę i święta. Działania jakie są podejmowane w trakcie służby przez funkcjonariusza nie służą jemu, lecz są skierowane dla dobra innych, społeczeństwa, ocierając się o zło, niebezpieczeństwo a co za tym idzie i poświęcenie. Mają opis zadań oraz specyfiki danego zawodu nie każdy obywatel jest w stanie zdecydować się na wstąpienie do służby w Policji. Wyszczególnienie i sporządzenie zamkniętego katalogu zadań jakie spoczywają na Policji jest bardzo trudne. Do podstawowych i najistotniejszych zadań należy zaliczyć opisane w art. 1 ust. 2 ustawy o Policji, a mianowicie:

- I. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- II. ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu lądowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;

¹⁷ . Bagiński P., op. cit., s. 72.

¹⁸ R. Frączak, *Wpływ ceremoniału policyjnego i regulaminu ogólnego Policji na etyczne postawy policjantów*, [w:] Gembara S., Rymaniak J. (red.), *Organizacja i zarządzanie w Policji: teraźniejszość i przyszłość*, Poznań 2007, s. 263-281.

¹⁹ Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku art. 27, art. 1 ust 1 pkt 6 i 7.

- III. inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobiegania popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
- IV. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- V. nadzór nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach;
- VI. kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;
- VII. współdziałanie z policjantami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi, a także z organami i instytucjami Unii Europejskiej na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;
- VIII. gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych;
- IX. prowadzenie zbiorów danych zawierających informacje gromadzone przez uprawnione organy o odciskach linii papilarnych osób, niezidentyfikowanych śladach linii papilarnych z miejsc przestępstw oraz o wynikach analizy kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA)²⁰.

Jan Tarno wyodrębnia działania faktyczne Policji, których fundamentem są ogólnie przyjęte normy prawne, które pociągają za sobą skutki prawne oraz czynności, na które składają się przepisy procedury karnej²¹.

Rodzaje służb występujących w policji

Policja składa się z następujących rodzajów służb: kryminalna, prewencyjna i wspomagająca działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym. W jej skład wchodzi wyodrębnione oddziały prewencji i pododdziały antyterrorystyczne, jednostki badawczo-rozwojowe, Wyższa Szkoła Policji, ośrodki szkolenia i szkoły policyjne oraz Policja sądowa²². Policja wykonuje czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe. Policja ma również za zadanie wykonywania czynności zleconych przez: sądy, prokuraturę, organy administracji rządowej i przy ich realizacji jest zobligowana do uszanowania ludzkiej godności oraz do przestrzegania ogólnie przyjętych obowiązujących praw człowieka. Zasady, formy współpracy są regulowane ustawami, rozporządzeniami, regulaminami a także zawartymi porozumieniami i aktami prawnymi. Należy tu zaznaczyć, że współdziałanie ze sobą podmiotów niejednokrotnie staje się szansą właściwego i sprawniejszego wypełniania zadań postawionych przed administracją bezpieczeństwa i porządku publicznego. Nie można tu zapomnieć o etycznych aspektach policjanta. Edward Wiszowaty określa etykę jako filozoficzną i normatywną naukę o moralności, która opisuje i wyjaśnia, czym jest dobro i powinność moralna, sumienie, odpowiedzialność oraz co stanowi sens i cel egzystencji człowieka i jaki zakres ma wpływ działanie moralnie dobre i złe na jego naturę²³. Sylwetka moralna policjanta determinuje jego zachowanie wobec reprezentowanej przez siebie grupy i wpływa na poczucie odrębności tego zawodu. Jej elementy to morale, obyczaje i tradycje, które osadzone są histo-

²⁰ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji art. 1 Dz.U.2017.0.2067.

²¹ Tarno J., *Policja jako organ administracji o kompetencjach szczegółowych*, [w:] Babiński A., Bogdański P., (red.), *Policja w systemach administracji publicznej*, Szczytno 2005, s. 11.

²² Mirska A., *Policja jako podstawowy podmiot w systemie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Bezpieczeństwo Wewnętrzne Państwa wybrane Zagadnienia*, red. Sulowski S., Brzeziński M., Warszawa 2009, s. 209.

²³ Wiszowaty E., *Etyka Policji. Między prawem, moralnością i skutecznością*, Warszawa 2011, s. 22.

rycznie²⁴. Istnienie etyki zawodowej Policji, jak i jej uzasadnienie nie jest tak oczywiste jakby mogło się wydawać. Zasady etyki zawodowej policjanta wynikają z ogólnych wartości i norm moralnych uwzględniających specyfikę zawodu policjanta. Kodeks etyczny funkcjonujący w Policji zawiera odniesienie do konwencji praw człowieka, która musi być przestrzegana bezwzględnie, nie może tu być mowy o uprzedzeniach rasowych czy innych przypadkach nietolerancji²⁵. W pracy funkcjonariusza nie wystarczy jedynie posiadanie fachowej wiedzy i sprawności w działaniu podczas wykonywania obowiązków służbowych, niezbędne jest również swoiste zaangażowanie, które można określić mianem „uduchowienia o charakterze humanistycznym”²⁶. Należy zauważyć, że praca policjanta wiąże się z ponoszeniem ryzyka i identyfikacją z zawodem. Zasady etyki zawodowej policjanta są uregulowane aktem prawnym - Załącznik do Zarządzenia nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 roku, w którym znajdują tam się takie zasady, jak:

- I. etyka zawodowa policjanta przede wszystkim wynika z wartości i norm moralnych uwzględniających specyfikę zawodu policjanta,
- II. policjant we wszystkich swoich działaniach ma obowiązek poszanowania godności ludzkiej jak też przestrzegania i ochrony praw człowieka,
- III. policjanta w kontaktach z ludźmi powinna cechować życzliwość oraz bezstronność wykluczająca uprzedzenia rasowe, narodowościowe, wyznaniowe, polityczne, światopoglądowe lub wynikające z innych przyczyn oraz powinien przestrzegać zasad poprawnego zachowania, kultury osobistej i dbać o schludny wygląd,
- IV. podczas wykonywania czynności służbowych policjant powinien dostosowywać swoje zachowanie do sytuacji i cech osób uczestniczących w zdarzeniu, w szczególności wieku, płci, narodowości i wyznania, a także uwzględniać uzasadnione potrzeby tych osób,
- V. w trakcie wykonywania czynności służbowych policjant powinien zachować szczególną wrażliwość i takt w stosunku do ofiar przestępstwa lub innego zdarzenia, udzielać im możliwie wszechstronnej pomocy, a także dbać o zachowanie dyskrecji,
- VI. policjant będąc funkcjonariuszem publicznym powinien wystrzegać się korupcji w każdej postaci oraz zwalczać wszelkie jej przejawy²⁷.

Dokonując analizy tych punktów można stwierdzić, jak trudno jest sprostać aksjomatom, by zasady etyki zawodowej miały przełożenie na specyficzne problemy służby, a zarazem nie były naznaczone „dydaktyzmem, utopijnością”²⁸. Polska Policja ciągle zmienia swoje oblicze, dopasowuje charakter działań do zmieniającej się rzeczywistości. Następują nie tylko zgodnie z oczekiwaniami społeczności ale również z nadzieją dla policjantów i policjantek. Zawód funkcjonariusza Policji jest bardzo odpowiedzialny, ryzykowny, niebezpieczny a mimo to zatrudniania się do niej coraz to większą liczbę kobiet, które dzięki swoim postawom i pracy zostają powołane na stanowiska kierownicze.

²⁴ J. Maciejewski, *Grupy dyspozycyjne analiza socjologiczna*, Wrocław 2014, s. 132-133.

²⁵ Zarządzenie nr 805/2003 Komendanta Głównego Policji . Dz. Urz. KGP 2004 nr 1, poz 1-3,

²⁶ E. Wiszowaty, *Duszpasterstwo Policji. Studium pastoralno-socjologiczne*, Szczytno 2002, s. 14.

²⁷ Załącznik do Zarządzenia nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 roku s. 1-2.

²⁸ P. Mejer, *Sen o Policji, Etyka zawodowa policjanta – uwagi o teorii i praktyce*, „Gazeta Policyjna” 2003, nr 38 , s. 3.

Podsumowanie

Rola Policji jest nieoceniona i bardzo ważna, gdyż zapewnia bezpieczeństwo i porządek publiczny. Poprzez ogólną charakterystykę Policji przybliżono kwestię jej wielowymiarowości. Celem artykułu jest wykazanie, w jaki sposób Policja jako grupa dyspozycyjna realizuje zadania, które nakłada na nią ustawodawca poprzez wiele aktów prawnych. Skuteczność zadań realizowanych przez Policję zależy jest od prawidłowego doboru kandydatów do służby w Policji oraz od odpowiedniego procesu kształcenia policjantów. W związku z powyższym zaprezentowany został system kształcenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Policji. Utożsamianie się policjanta z wykonywanym zawodem gwarantuje rzetelne wykonywanie obowiązków służbowych. Kształtowanie i utrzymywanie przez władze państwa, oczekiwanego przez społeczeństwo stanu bezpieczeństwa, zobowiązuje do postawienia w stan wysokiej efektywności zaangażowanych organów. Należy podkreślić, że struktura Policji jest dostosowana do zakresu zadań i pozwala jej na sprawne funkcjonowanie w tym zakresie, jest podmiotem systemu bezpieczeństwa państwa, wyspecjalizowanym w wypełnianiu zadań. Tylko sprawnie funkcjonująca Policja może w pełni realizować powierzona jej misję – ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego.

BIBLIOGRAFIA

- Bogdański P., *Bezpieczeństwo kadrowe Policji na przykładzie przesłanek doboru do służby*, Szczytno 2015.
- Długosz Z., *Organy policyjne*, [w:] *Organy korporacje ochrony państwa*, S. Sagan (red.), Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2001.
- Dobkowski J., *Zasady organizacji Policji*, [w:] E. Ura, Pieprzny S. (red.), *Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej*, Rzeszów 2010.
- Frątczak R., *Wpływ ceremoniału policyjnego i regulaminu ogólnego Policji na etyczne postawy policjantów*, [w:] Gembara S., Rymaniak J. (red.), *Organizacja i zarządzanie w Policji: teraźniejszość i przyszłość*, Poznań 2007.
- Kubiacyk W., *Prawo policji*, Gdańsk 1996.
- Maciejewski J., *Filozoficzne postawy edukacji bezpieczeństwa*, Warszawa 1999.
- Maciejewski J., *Grupy dyspozycyjne analiza społeczna*. Wrocław 2014.
- Maciejewski J., *Oficerowie Wojska Polskiego w okresie przemiany społecznej struktury i wojska. Studium socjologiczne*, Wyd. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2002.
- Mirska A., *Policja jako podstawowy podmiot w systemie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, [w:] *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Wybrane zagadnienia*, red. Sulowski S., Brzeziński M., Warszawa 2009.
- Morawski Z., *Funkcjonowanie policji w strukturze społecznej*, Wrocław 1999.
- Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2008. [dostęp 2015-11-18].
- Tarno J., *Policja jako organ administracji o kompetencjach szczegółowych*, [w:] Babiński A., Bogdański P. (red.), *Policja w systemach administracji publicznej*, Szczytno 2005.
- Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku art. 1 (tekst jednolity Dz. U. Z 2015 r. poz. 353; z póź. zm).
- Wiszwaty E., *Duszpasterstwo Policji. Studium pastoralno-socjologiczne*, Szczytno 2002.

-
- Wiszowaty E., *Etyka Policji. Między prawem, moralnością i skutecznością*, Warszawa 2011.
- Zagórski Z., *Grupy dyspozycyjno-mundurowe w toku transformacji*, [w:] T. Leszczykiewicz, Zagórski (red.), *Wojsko i inne grupy dyspozycyjne w perspektywie socjologicznej*, Wyd. WSO im. T. Kościuszki, Wrocław 2000.
- Zarządzenie nr 805/2003 Komendanta Głównego Policji . Dz. Urz. KGP 2004 nr 1.
- Ziółkowski J., *Samorząd – Policja*, Warszawa 1999.